

Za parními mašinkami do

Českomoravské pomezí v sobě skrývá nenápadné kouzlo, které stojí za to objevovat. Jde o jakousi pomyslnou osu romantických měst Polička, Svitavy a Moravská Třebová, kde se snoubí staletá historie s unikátními architektonickými skvosty. Pro milovníky železnice je v tomto kraji zcela nepochybně největší atrakcí parní průmyslová dráha v Mladějově na Moravě nedaleko Moravské Třebové. Tam se pochopitelně, podobně jako do všech zmíněných měst, dá dostat pohodlně vlaky Českých drah.

MARTIN HARÁK | FOTO: AUTOR

Putování po nepoznaných krásách Pardubického kraje začínám ve Svitavách, kam se lze jak z Prahy, tak i z Brna dostat pohodlně rychlíkovými jednotkami InterPanter. Na svitavském nádraží zastavují každou sudou hodinu. Pro fotografy jde navíc o vítanou možnost oba spoje nafotit spolu, neboť vlaky rychlíkové linky R19 Praha – Česká Třebová – Brno se zde pravidelně potkávají. Po nezbytném fotografování InterPanterů a přípojného RegioSpideru, který se na přípojně trase do Poličky pravidelně střídá s RegioNovou, se vydávám do města. Není to příliš složité – sejde se první ulicí kolmo od nádraží na hlavní ulici a po několika desítkách metrů je vpravo u parkoviště zkratka do centrální části města. Vede tudy i doporučený prohlídkový okruh, kde lze zhlédnout multifunkční centrum Fabrika, které vzniklo, jak název napovídá, z původní textilní továrny. Jde o dobrý příklad, jak využít původní průmyslové budovy, jež mnohdy končí pod radlicemi buldozerů.

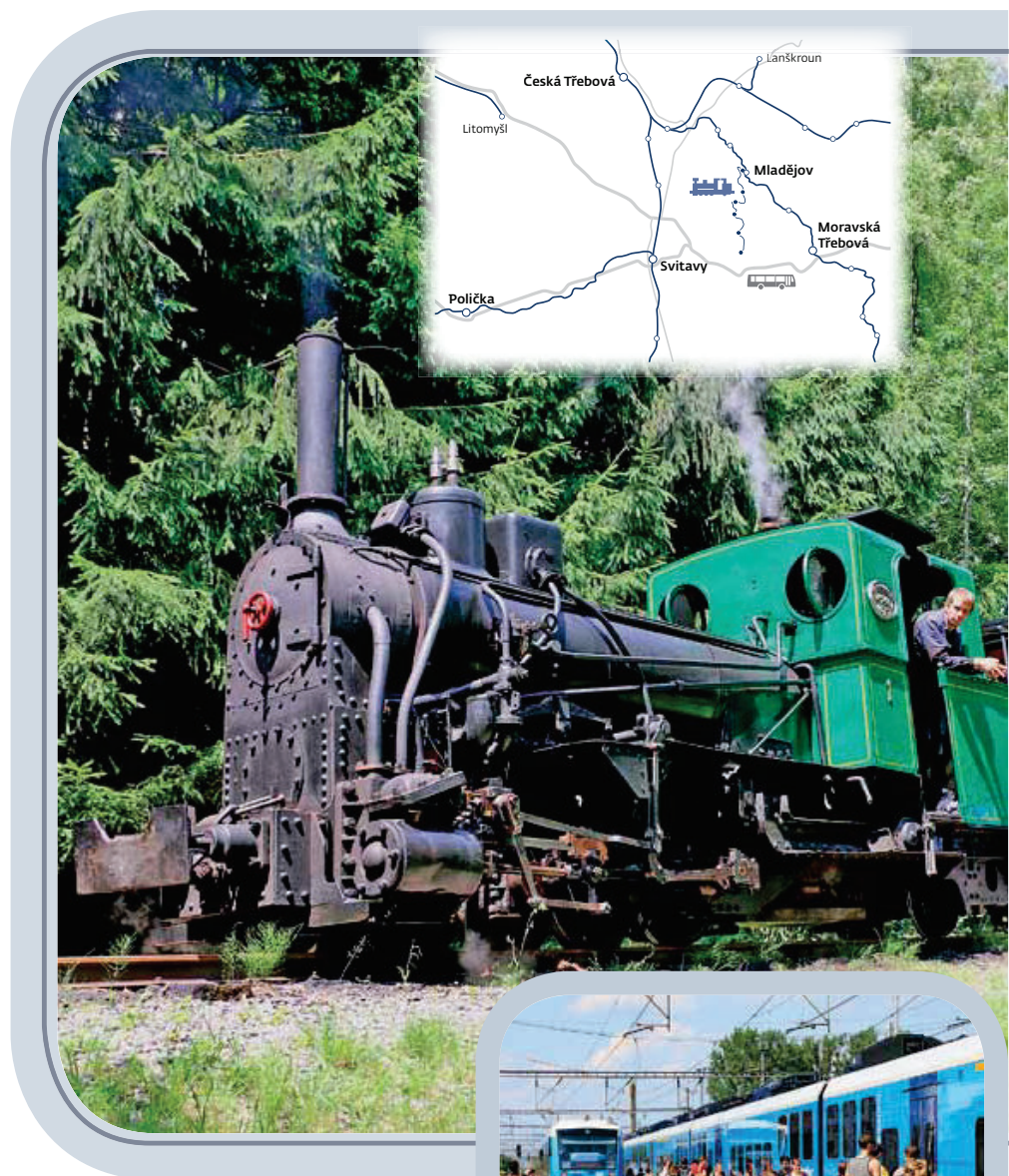
Nejdelší podloubí ve Svitavách

Po chvíli se ocitám na svitavském náměstí, které se pyšní nejdelším oboustranným podloubím v celé republice. Procházím kolem pamětní desky ruského generála Alexandra Suvorova a zdejšího rodáka, prvorepublikového rektora ČVUT Viktora Felbera. V nedalekém domě U Mouřenína nacházím informační středisko a v přilehlé uličce Pod věží pak kouzelnou galerii obrazů Venkovka, která svým názvem jako by evokovala brněnskou galerii Vaňkovka. Je až s podivem, že originály obrazů visí nepoškozené a mohou dělat radost všem procházejícím... To by se nejspíše v jiných městech nestalo.

Pokračuji dále náměstím, mým barokní kašnu svatého Floriána a původně gotický kostel Navštívení Panny Marie a opouštím centrální část po hlavní ulici nesoucí jméno prvního československého prezidenta T. G. Masaryka. Po krátké chvíli přicházím k parku Jana Palacha, kde na kraji sídlí Městský úřad, od něhož je to pár minut k památníku slavného rodáka Oskara Schindlera. Je poněkud ukrytý v zeleni, takže se raději doptávám místní mládeže, jež má ale přesně navádí k tomuto uměleckému artefaktu. Umístěn je přímo u rodného domu zachránce 1 200 židovských obyvatel během holocaustu za druhé světové války.

Rodiště Bohuslava Martinů

Městským prohlídkovým okruhem se ulicemi Dvořákovou a Palackého vracím zpět na náměstí a dále k nádraží, kde už na mě čeká Re-

gioSpider. Za necelou půlhodinku mě dopraví do sousední Poličky. Tam mohu mimo vyhlášeného a chutného pivního moku doporučit procházku historickým centrem, které je obklopeno dochovanými středověkými hradbami. Do města je to z nádraží opravdu pár minut, a pokud zvolíme trasu Nádražní a Eimovou ulicí, tak se po chvíli dostaneme do ulice Parkány. Tam se nacházejí zmíněné hradby a v další části i zachovalá část parkánové zdi. Další cestu volím podle vytištěného průvodce městem, který mě dovede k Centru Bo-

Přestup ve Svitavách

huslava Martinů, kde je současně Městské muzeum. Po chvíli již přicházím Václavskou ulicí k monumentálnímu kostelu svatého Jakuba. Právě v jeho věži se narodil světově proslulý hudební skladatel Bohuslav Martinů. Podívat se do ní je možné, ale pouze s oficiál-

Mladějova

Náměstí v Poličce

Zámek Moravská Třebová

Kaple v Radíšově

ním průvodcem z Městského muzea. Koho zajímá architektura, neměl by opomenout čtvrť rondokubistických domů s Masarykovou základní školou, které se nacházejí poblíž nábřeží Svobody za Synským rybníkem. Z centra města je to ale jen pár minut chůze. Podél rybníka a městských hradeb se nakonec vydávám ulicí Na Valech přes dendrologický naučný park a ulicí Na Bídě s dochovanými domky někdejší poličské chudiny zpět na nádraží.

Na zámek do Moravských Athén

Zpět do Svitav se pro změnu dopravuji motorovou RegioNovou, ale k překlenutí dvacetikilometrové vzdálenosti do Moravské Třebové vezmu zavděk regionálním autobusem, neboť tudy bohužel žádné koleje nevedou. Autobusy ale jezdí poměrně často a za dvacet minut vystupuji na autobusovém stanovišti v Moravské Třebové. Město bylo založeno v polovině 13. století českým šlechticem Borešem z Rýzmburka a později bylo známé jako centrum vzdělanosti a umění s přízviskem Moravské Athény. Po bitvě na Bílé hoře vznikla v městě řada staveb v barokním slohu. Dnešní historické centrum a nedaleký Křížový vrch jsou součástí městské památkové rezervace. Největší zajímavostí města je tamní zámek. Jde o jednu z nejvýznamnějších renesančních památek ve střední Evropě s unikátním portálem z roku 1492, který se nachází na zámeckém nádvoří. Za námahu stojí také výstup na Křížový vrch, kde najdeme nejen sousoší Kalvárie, ale i lapidárium a kostel Povýšení svatého Kříže. Cestou zpět se ještě zastavím u povodňových desek, které připomínají ničivé povodně z let 1663 a 1770, a navíc se ještě krátce kochám pohledem na náměstí T. G. Masaryka s jedinečným souborem měšťanských domů s pozdně gotickými a renesančními mázhauzy. Ale to již spěchám na nádraží, abych stihl spoj do Mladějova na Moravě.

Perlou úzkorozchodný vlak

Motorový vůz řady 810, který se na trase Moravská Třebová – Česká Třebová střídá pravidelně s RegioNovou, se vzápětí dává do pohybu a za necelou čtvrt hodinku vystupuji na mladějovském nádraží. To se nachází v těsném sousedství Průmyslového muzea Mladějov. Pokud se někdo zajímá o historii, může vystoupit již v zastávce Kunčina a navštívit nádherně zrekonstruovanou kapli svatého Rocha s pomníkem padlým za první světové války v nedalekém Radíšově. Ten byl až do roku 1945 osídlen německým obyvatelstvem, proto jsou nápisy na památníku u kaple v němčině. Ale vraťme se zpět do Mladějova. Od května do konce září je mimo pondělky každoročně otevřeno Průmyslové muzeum, kde si přijdou na své všichni milovníci staré techniky. K vidění je expozice dobových motocyklů, traktorů, buldozerů, nákladních aut a zemědělské techniky. Vrcholem prohlídek bývají ve vybrané dny a o některých letních sobotách výletní jízdy parními úzkorozchodnými vlaky. Ty jezdí z Mladějova do Nové Vsi u Kunčiny, kde bývá komentovaná prohlídka portálu bývalého místního dolu Hugo Karel. Z Nové Vsi navíc pokračují dvakrát denně přípojné motorové vlaky až do koncové stanice Hřebeč Gerhard. Jedinečným zážitkem bývá zbrojení parní lokomotivy a její posun, což během cesty využívá řada nadšených fotografů. Po dojezdu zpět do mladějovského muzejního areálu si dávám rychlý oběd v tamním občerstvení U parního stroje, chvíli obdivuji historický autobus Praga RND, sloužící ke krátkým výježdům do okolí. Pak už jen mířím do České Třebové a odtud domů.

ŠOTOINFO

MLADĚJOVSKÁ PRŮMYSLOVÁ DRÁHA

V roce 1862 Lichtensteinové zahájili na Hřebčíně nedaleko Mladějova těžbu uhlí a lopku, využívaného k výrobě žáruvzdorných materiálů. Uhlí z hřebečské oblasti sloužilo k rozvoji místního průmyslu. Později se stalo i palivem pro parní lokomotivy úzkorozchodné dráhy mezi Mladějovem a Hřebčínem. Doly na Hřebčíně spojila s Mladějovem úzkorozchodná železnice o rozchodu 600 mm na části trasy z Hřebčína již v roce 1919, do Mladějova vlaky dorazily o rok později. Na Silvestra roku 1991 byl však provoz celého komplexu Mladějov-Hřebeč ukončen. Dráha je díky nadšencům postupně znovuobnovována od konce devadesátých let. Mladějovská průmyslová železnice začíná v areálu bývalého závodu a po tříkilometrovém stoupání do stanice Veksl pokračuje podél zrušených lupkových dolů v úbočí Hřebečského hřbetu. Na šestém kilometru se nachází výhybna Nová Ves u bývalého dolu Hugo Karel, odkud trať pokračuje až do důlního areálu Hřebeč k dolu Gerhard. Celá měří 10,5 km a její sklon na některých úsecích dosahuje až 32 promile.